

Północ już była...

Północ już była...

Północ już była, gdy się zjawiła
Nad bliską doliną jasna luna;
Którą zoczywszy¹ i zobaczywszy,
Krzyknął mocno Wojtek na Szymona:
Szymonie kochany, znak to niewidziany,
Że całe niebo czerwone.
Na braci zawołaj, niechaj wstawają;
Kuba i Mikołaj niech wypędzają
Barany i capy, owce, kozły, skopy²
Zamknięte³.

Ogień, Omen

Na te wołania z smacznego spania
Porwał się Stach z Grześkiem i spadł z broga⁴;
Maciek truchleje⁵, od strachu mdleje,
Woła: uciekajcie, ach dla Boga!
Grześko nogę złamał, Stach na nogę chromał⁶,
Bo ją w kolanie wywinął⁷.
Oj oj oj, dla Boga! Pawelek woła:
Uciekajcie prędko, gore⁸ stodoła;
Pogorzały szopy i pszeniczne snopy,
Jam zginął.

Ogień

Leżąc w stodole, patrząc na pole,
Ujrzał Bartos stary anioły,
Którzy⁹ wdzięcznymi głosami swymi,
Okrzyknęli ziemskie padół¹⁰:
Na niebie niech chwała Bogu będzie trwała,
A ludziom pokój na ziemi.
Pasterze wstawajcie, witajcie Pana;
Pokłon Mu oddajcie, wziąwszy barana;
Skoczno¹¹ Mu zagrajcie, głosy¹² zaśpiewajcie
Zgodnymi.

Więc ich tamuje¹³ i perswaduje¹⁴
Bartos jako stary w te słowa:

¹zoczyć (daw.) — zauważyć. [przypis edytorski]

²skop — wykastrowany baran. [przypis edytorski]

³zamknięty — dziś popr.: zamknięty. [przypis edytorski]

⁴bróg — daszek chroniący siano. [przypis edytorski]

⁵truchleć — drętwieć ze strachu. [przypis edytorski]

⁶chromać (daw.) — kuleć. [przypis edytorski]

⁷wywinąć — tu: zwichnąć, skręcić. [przypis edytorski]

⁸gorzeć (daw.) — palić się, płonąć. [przypis edytorski]

⁹którzy — z użycia tego zaimka wynika, iż w kolędzie anioły są rodzaju męskiego. [przypis edytorski]

¹⁰padół (daw.) — nisko położony teren, przen. cała ziemia. [przypis edytorski]

¹¹skoczno — dziś popr.: skocznie. [przypis edytorski]

¹²głosy — dziś popr. forma N. lm: głosami. [przypis edytorski]

¹³tamować — powstrzymywać. [przypis edytorski]

¹⁴perswadować — tłumaczyć. [przypis edytorski]

Czego¹⁵ krzyczycie, gwałty czynicie?
Nie gore, lecz to rzecz nowa:
Bóg się na świat rodzi, witać się Go godzi¹⁶,
Pójdźmyż do Niego z darami.
Weź Kuba jędyka¹⁷, ty Wojtku cielę;
Ja Mu poduszeczkę z puchu uścielę;
Grzeško zagra w dudki¹⁸, by skakał malutki
Wraz z nami.

Biegną więc w skoki¹⁹, nabrawszy w troki²⁰
Jabłek, obwarzanków i gruszek:
Miodu praśnego²¹, masła młodego,
Mleka i śmietany dzbanuszek:
Kurcząt młodych czworo,
kur starych ośmioro,
Przy tym jaj świeżych dwie kopy²².
Dwie kozy dla mleka i jagniąteczko,
Jędyka, kapłona²³ i cieląteczko;
Idąc wygrywają, szczęśliwie stawają
U szopy.

Stojąc pod ścianą, powyjmowano,
Co z sobą przynieśli dla Pana:
Dał Wojtek cielę, Stach jaj kobiele²⁴,
Mikołaj i Szymon barana;
Grzeško obwarzanki, Kuba dzban śmietanki,
Przytem jaj świeżych dwie kopy.
Klęknąwszy, z darami serca oddali;
Stanąwszy parami, na dudkach grali;
Potem się skłonili, do domu wrócili
Wesoło.

Dar

¹⁵czego — dziś popr.: czemu. [przypis edytorski]

¹⁶godzi się (daw.) — wypada, należy. [przypis edytorski]

¹⁷jędyk (gw.) — indyk. [przypis edytorski]

¹⁸dudki a. dudy — instrument ludowy składający się z piszczałek, do których powietrze tłoczono za pomocą skórzanego miecha. [przypis edytorski]

¹⁹w skoki (daw.) — częściej „w skok”: szybko. [przypis edytorski]

²⁰troki — rzemień służący do przywiązywania części ubrania. [przypis edytorski]

²¹praśny (reg.) a. *przaśny* — surowy, niezakwaszony (wynika stąd, że nie chodziło o miód pitny, lecz o naturalny). [przypis edytorski]

²²kopa — 60 sztuk. [przypis edytorski]

²³kapłon — wykastrowany kogut. [przypis edytorski]

²⁴kobiela — kobiałka, koszyk. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/polnoc-juz-byla>

Tekst opracowany na podstawie: Karol Miarka, Kantyczki. Koledy i pastoralki w czasie świąt Bożego Narodzenia po domach śpiewane z dodatkiem pieśni przygodnych w ciągu roku używanych, Mikołów-Warszawa 1911

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Śląską z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BŚ.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Marta Niedziałkowska, Paweł Koziol.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.